

Mellékletek:

**Czagányi László: „A Dabasi Református Egyházközség története
tulajdon iratai tükrében” című kötete**

A 134 oldalas kötetet a Dabasi Református Egyházközség 1993-ban, temploma építésének 200. évfordulóján a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, valamint a Lakitelek Alapítvány támogatásával adta ki. Fedélterv: Czagányi László. Készült: Schultz Bt., Dabas. Nyomtatta és kötötte a Dabas-Jegyzet Kft.

Tartalom

Dr. Hegedűs Lóránt püspök: Előszó

Csontos József lelkipásztor: Ajánlás

Előjáróban

I. TÖRTÉNELMI ELŐZMÉNYEK

A középkori Dabasról

A félholdas zászló uralma alatt

Két korszak határán

**II. A „HELVÉTZIAI VALLÁSTÉTELT TARTÓ ALSÓ DABASI SZENT EKKLÉSIA”
TÖRTÉNETE AZ ÜLDÖZTETÉSTŐL A SZABAD VALLÁSGYAKORLATIG**

Az egyház alapítói

Az alapítók egyháza

Szélesebb horizontról

Prédikátorok, leviták, iskolamesterek

III. A GYÜLEKEZET FÉNYKORA, A FÉNYKOR GYÜLEKEZETE

Az új templom

A gyülekezet

Az egyház haszonvételei

Prédikátorok, harangozók, és javadalmaik

Oskolamesterek a reformkori Alsódabason

A népiskolai törvény megvalósításának göröngyös útján

Gondoskodás az egyház szegényeiről és a szegény egyházakról

Alsódabas a protestáns művelődés szolgálatában

Dabas téglái a református főiskolák falában

Az egyház és a haza szolgálatában

IV. A TEMPLOM TÖRTÉNETÉNEK MÁSODIK ÉVSZÁZADA

Az egyház helyzete Alsódabas polgári korszakában

A nemesi egyház válsága, avagy a változások gazdasági háttere

Az egyház megújulása

A református iskola utolsó nagy korszaka

A háború és a megszállás tragédiái

Mindent a gyermekekért – semmit az iskoláért

Amikor a puszta fennmaradás volt a tét

Küzdelem a temetőkért és a szellemi örökség megmentéséért

A „kemény” és a „puha” diktatúra évtizedeinek egyházi élete

AZ ALSÓDABASI REFORMÁTUS EGYHÁZ TISZTSÉGVISELŐI

Felhasznált irattári anyagok rövidítései

Irodalom

Dr. Hegedűs Lóránt püspök előszavának részlete:

„Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (János 3:16). Ezt a ma is mindennél időszerűbb életigazságot hirdette és hirdeti mostanáig e mű szerint a dabasi református keresztyén szent gyülekezet. Amik történetében megírtak, a mi tanulságunkra írtak meg. Nép- és nemzetpusztító háborúk véres vajúdásában megszületik a reformációs bibliás hit csodája, mintha egy kitörő tűzhányóból egy meseszívet kelne életre. Nem győztetik meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzi meg (Róma 12,21). Így érkezik el a gyülekezet fénykora és a fénykor gyülekezete az olvasóhoz.”

A gyülekezet lelkipásztorának ajánlásából:

„Hiszem, hogy minden közösségnek erkölcsi kötelessége megismerni saját történetét. Ezen könyv ismeretében pedig állíthatom, hogy múltunk megismerése érdekes és tanulságos is. A jelen eseményei a múlt fényében ugyanis jobban megérthetők, sőt másként is alakíthatók.”

A Dabasi Református Gyülekezet Missziói Nyilatkozata:

„Mi, dabasi reformátusok hisszük és valljuk, hogy Istennek célja van velünk. Ennek a hitnek a jegyében akarjuk megszervezni gyülekezetünk életét. Gyarlóságunk, kicsinyhitűségünk és időhiányunk ellenére meg akarjuk osztani hitünk kincseit másokkal. Imádkozunk és cselekszünk azért, hogy sok tagja legyen közösségünknek. Szeretnénk elérni, hogy a megkeresztelt gyermekek szüleikkel együtt részt vegyenek istentiszteleteinken, a fiatalok pedig legyenek aktívak gyülekezetünk életében. Szorosabb kapcsolatot kívánunk tartani látogatások révén azokkal az idős és beteg református testvérekkel, akik koruk és egészségi állapotuk miatt nem tudnak részt venni gyülekezeti alkalmainkon.”

A szerző összegzése:

„Tudom, ez a munka nem teljes, kiegészíthető, pontosítható, főleg a Ráday Levéltár gazdag forrásanyagával. Egyelőre arra vállalkozhattam, hogy „tulajdon iratai tükrében” (a mintegy tíz-tizenötezer oldalra tehető helyben megmaradt iratokat feldolgozva) mutassam be az egyházközség történetét. Minden gyengesége és hiányossága mellett annak reményében teszem e kötetet a gyülekezet asztalára, hogy bár ez nem mérhető össze azoknak az adományoknak az értékével, amikkel az eklézsia nagynevű hősei büszkélkedhettek, de talán e „tsekélyke” adalék is hozzájárulhat nemes céljaik megvalósításához.”

A kötetet a „Dabasi esték” rendezvénysorozat keretében ismerhették meg az olvasók. A kiadvány bevétele a református gyülekezet kasszáját gyarapította. A puritán formavilágot tükröző, adatokban viszont rendkívül gazdag kötet az elmúlt közel három évtizedben a dabasi helytörténet alpművévé, forrásává vált, de a körzeti hatása is egyértelműen kimutatható. Kiválóan egészíti ki az 1975-ben kiadott „Tanulmányok a 700 éves Dabas történetéből” című monográfia első részét, mely köztudottan a tudomány szintjét képviselő szerzők tollából született. Az ugyancsak köztudottan szerényebb színvonalú, és ezért korlátozottan használható 1945 utáni második részhez képest viszont egyértelműen más dimenziót és forrásértéket képvisel.

A könyv OSZK jelzete: MC 115.036, tartalma bárki számára teljes terjedelemben ingyenesen letölthető a Dabasi Református Gyülekezet honlapjáról. Antikvár forgalomban kb. az eredeti ár tizenötszöröséért kapható.

A kötet megkerülhetetlen forrása városunk és körzetünk történetének, ezért értéktári besorolásának indokoltsága nyilvánvaló, kiválóan gyarapítja a „kulturális örökség” kategóriát.

Bibliográfia

Reformátusok Lapja: Dabasi esték. 1993. szeptember 12. p. 6.

Petrőczy Éva: ... és végül. de nem utolsósorban. Reformátusok Lapja, 1994. január 9. p. 8.

Pogány György: A dabasi református egyház alapítványa. Pest Megyei Hírlap, 1994. február 24. p. 13.

Pogány György: Pereskedés Dabas faluért. Pest Megyei Hírlap, 1994. május 21. p. 21.

Pogány György: Kossuth Lajos szülei Dabason. Pest Megyei Hírlap, 1994. október 10. p. 13.

M. Gy.: Mióta van sárgadinnye Magyarországon? Tizenegy könyvet írt az inárcsi remete. Népszabadság - Pest Megyei Krónika melléklet, 1995. április 14. p. V.

Matula Gy. Oszkár: Czagányi tanár úr. Népszabadság - Pest Megyei Krónika melléklet, 1998. február 9. p. 32.

Bardoly István: Műemléki bibliográfia 1991-2000. Magyar Műemlékvédelem XII. Országos Műemléki Felügyelőség Kiadványai, Budapest, 2005. p. 300.

Aradi Ilona: Pest megye helytörténeti bibliográfiája 1991-2000. Pest Megyei Levéltár, Budapest, 2016. p. 87.

Feldman László, Kotán Sándorné, Pálinkásné Balázs Tünde (szerk.): Példaképek – Czagányi László. Dabas Város Önkormányzata, Dabas, 2019. pp. 22-25. Fotók: Karlik Dóra.

<http://refdabas.atw.hu/czaganyi.doc>

Összeállította: Valentyik Ferenc